

مقدمه‌ای بر روش علمی تحقیق

تألیف:

زهرا دانش پڑوه

انتشارت نویسنده

۱۳۹۵

سرشناسه	: دانش‌پژوه، زهرا، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: مقدمه‌ای بر روش علمی تحقیق / تالیف زهرا دانش‌پژوه [اصحیح: دانش‌پژوه].
مشخصات نشر	: اراک: نشر نویسنده، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۸۲ ص.
شابک	: ۱۰۰۰۰ ریال: 978-600-259-149-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: تحقیق -- روش‌شناسی
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ۲۳۵۹ / ۱۸۰ / ۵۵۵Q
رده بندی دیویی	: ۰۰۱/۴۲
شماره ثبت ملی	: ۳۵۷۸۸۵۰

نشر نویسنده

مقدمه‌ای بر روش علمی تحقیق

مؤلف:

زهرا دانش‌پژوه

ناشر: نشر نویسنده

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: نویسنده

صفحه آرا: طیبه خانقانی عراقی

طراحی جلد: آرش سپهری

توبت چاپ: اول / ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰

بها: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۹-۱۴۹-۴

حق چاپ برای مؤلفان محفوظ است.

نشانی: اراک - خیابان دانشگاه - احسان ۱۸، پلاک ۱۴۵-۱۰

کد پستی: ۶۵۸۷-۷-۳۸۱۷۸ تلفن: ۰۸۶-۳۴۶۵۵۴۴۳

www.nevisande.Org

فهرست مطالب

مقدمه	۹
پژوهش (تحقیق)	۱۳
ویژگی‌های پژوهش	۱۴
روش‌های پژوهش	۱۵
منابع انتخاب موضوع تحقیق	۱۷
نحوه بیان موضوع (مسأله) پژوهش	۱۸
ویژگی‌های مسأله پژوهش:	۱۸
متغیر و انواع آن در مسأله پژوهش	۱۹
انواع متغیرها بر اساس نقش و تأثیر آن‌ها در پژوهش	۱۹
تعریف عملیاتی متغیرها	۲۰
جمع‌آوری اطلاعات راجع به تحقیق	۲۱
روش نگارش مبانی نظری پژوهش	۲۴
تدوین هدف‌ها، سؤال‌ها و فرضیه‌های پژوهش	۲۶
فرضیه	۲۷

۲۸	منابع تهیه فرضیه
۲۸	انواع فرضیه
۲۹	جمع‌آوری اطلاعات
۳۰	تعریف جمعیت آماری
۳۰	تعریف نمونه‌گیری
۳۱	روش‌های نمونه‌گیری
۳۴	وسایل و ابزار جمع‌آوری اطلاعات
۳۵	روش ساخت پرسشنامه
۳۶	نکات مهم
۴۰	تصاویر به عنوان ابزار و اسباب تحقیق
۴۰	شیوه‌ی (روش‌شناسی) پژوهش
۴۳	پژوهش توصیفی
۴۵	موضوع‌های مناسب برای تحقیق
۴۹	شیوه‌های معطوف به گذشته
۵۰	مراحل تحقیق تاریخی
۵۳	جامعه آماری و نمونه‌گیری در پژوهش کتابخانه‌ای
۵۴	روش تحلیل محتوا
۵۵	مراحل تحلیل محتوا
۵۷	پیدایش تحلیل محتوا
۵۸	ارائه دو نمونه از تحلیل محتوا
۶۰	فیش‌بردار
	معرفی یک پژوهش کتابخانه‌ای (اثری منتشر شده از آقای محمد حسن حسینی)
۶۲	

فصل اول: طرح پژوهش	۶۲
فصل دوم: مبانی نظری (ادبیات پژوهش)	۶۳
فصل سوم: روش پژوهش	۶۳
فصل چهارم: تجزیه و تحلیل اطلاعات	۶۳
فصل پنجم	۶۴
نحوه تدوین یک گزارش پژوهشی	۶۴
نحوه نگارش چکیده	۶۵
نحوه نگارش فصل سوم	۶۸
نحوه نگارش فصل چهارم	۶۸
ضمائم	۸۱
جدول مورگان	۸۱

«منت خدای را، عزوجل، که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش
مزید نعمت. هر نفسی که فرومی رود ممدّ حیات است و چون برمی آید مفرح
ذات. پس در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شکری واجب.»
«گلستان سعدی»

مقدمه

خداوند بشر را با فطرت حقیقت‌جویی آفرید به همین دلیل انسان ذاتاً پژوهش‌گر است و برای رسیدن به حقیقت تلاش می‌کند. او تشنه دانستن است و همواره در بردارهای زمان به دنبال حقایق زمان خود بوده و می‌باشد. چنان‌چه حضرت علی(ع) می‌فرمایند: «حقیقت‌جویی گمشده مؤمن است.» پژوهش تفکر به شیوه‌ی علمی و منطقی، جستجوی دقیق و روش‌مند برای کشف حقایق و دوری گزیدن از خطای اندیشه می‌باشد. هدف اصلی پژوهش فراهم ساختن ابزارهای لازم برای اندیشیدن و شناخت می‌باشد. یافتن حقایق و درک واقعیت، هدف هر پژوهش است. برای شناخت، محقق باید اطلاعات یا واقعیت‌های معتبر و موثقی در اختیار داشته باشد. برای دستیابی به واقعیت‌های معتبر، ابزارهای صریح و روشن پیروی کرد تا بتوان میزان حقیقتی را که در یک اطلاعات در دسترس دارد، مشخص نمود.

پژوهشگران رشته‌های مختلف از جمله محققین علوم اجتماعی با این‌که از واقعیت‌ها روبه‌رو هستند، برخی از اندیشمندان آن‌چه را به عنوان واقعیت به آن‌ها عرضه می‌شود، واقعیت نمی‌دانند و بدون روش علمی آن را نمی‌پذیرند.

انگیزه‌های پژوهش در مورد بیشتر موضوعات به خصوص پدیده‌های اجتماعی اکثراً از بحران‌های موجود در کشورها سرچشمه گرفته است، و تلاش برای یافتن راه حل‌های همین بحران‌ها (تا بعد از جنگ جهانی دوم) موجب پیدایش عواملی

گشته که به تحقیقات اجتماعی جهت و به گسترش آنان شتاب بخشیده است. بحران‌هایی مانند فقر کشاورزان در انگلستان در سده ۱۸، در آلمان سده ۱۹ مراحل اولیه صنعتی شدن و به هم خوردن تعادل اجتماعی، آشفته‌گی شهرهای بزرگ آمریکا اوایل سده ۲۰، بحران اقتصادی ۳۲-۱۹۲۹، روی کار آمدن هیتلر ۱۹۳۳، جنگ جهانی دوم و فعالیت‌های دانشمندان علوم اجتماعی در آمریکا با مؤلفات ولتی (دفاعی) و.....

در ایران نیز پژوهش‌های اجتماعی به تدریج جای خود را در علم و عمل باز کردند. این فست در جهان برای پژوهشگران داخلی و خارجی منطقه‌ای دست نخورده، به خصوص دست‌های مختلف، که هنوز بسیاری از مسائل آن بررسی نشده است به شمار می‌رفت با گذشتن مراکز آموزش دانشگاهی کشور و توجه به رشته‌های مختلف علوم اجتماعی و رشته‌های نزدیک به آن دروس مربوط به تحقیق و روش‌های آن، از برنامه آموزشی این رشته‌ها محسوب گشته و در رابطه با مسائل روزمره جامعه و نیازها به آموزش‌های عملی و کاربردی، از اهمیت بیشتری برخوردار گردید.

امروزه پژوهش در جامعه ما جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است و به عقیده بسیاری از صاحب‌نظران، کلید توسعه کشور و معیار رشد و افتگی آن در اکثر زمینه‌ها محسوب می‌شود، به همین دلیل روش تحقیق و آموزش به تدریج و هدفمند آن مورد توجه اکثر رشته‌های علمی در دانشگاه‌های کشور می‌باشد. از طرف دیگر توجه به تحقیق و پژوهش در مقایسه با گذشته بسیار تغییر کرده و به دوره‌های تحصیلات تکمیلی و دانشگاه‌ها محدود نیست. در برخی از مدارس نیز روش پژوهش علمی را به پژوهشگران نوجوان آموزش می‌دهند، تا از سنین پایین (سن مدرسه) علاوه بر یادگیری و پردازش روش پژوهش علمی، از کپی برداری آثار علمی دیگران جلوگیری شود.

این نوشته گامی جزئی در جهت گسترش روحیه‌ی پژوهش و آشنایی با روش‌ها و تکنیک‌های مقدماتی کسب شناخت و جمع‌آوری اطلاعات در میان علاقه‌مندان به خصوص دانش‌آموزان عزیز می‌باشد. در ارائه و نگارش مطالب کوشش شده است، تا مسائل طوری مطرح شوند که برای خوانندگان، تا آن جا که ضیعت مطالب اجازه می‌دهد، قابل فهم باشند.

www.ketab.ir